

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

EGÉSZ ÉVRE . 16.— K | FÉL ÉVRE
NEGYED ÉVRE 4.— K

8.— K

FŐSZERKESZTŐ :

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL :

BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
TELEFON 108-00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Takarékoskodjunk a szénnel.

Benne vagyunk a világháboruban.

A hadviselés ember- és anyagszükséglete minden szellemi és anyagi erőt elvon a békés polgári foglalkozásoktól.

A körülöttünk álló országok már vagy háboruban vannak, vagy pedig erősen készülődnek a háborúra. Tehát minden országnak magának is szüksége van az élelmiszerére, tüzelőanyagára s más a hadviselésre föltétlenül fokozott mértékben szükséges anyagokra.

Ezek kivételét minden hadbanálló és háborúra készülő ország megtiltotta.

A mai modern háboru szén nélkül el sem képzelhető.

Naponként szemünk előtt robognak el a megpakott vonatok ezrei, amelyek rengeteg mennyiségű szenet fogyasztanak.

A különböző tengereken már harcban állanak egymással a tengeri hatalmak flottái, amelyek kazánokkal emésztik a szenet.

Többbizben kimutattuk, hogy országunknak, iparunknak mennyire szüksége van a külföldi szénre.

Azok az országok azonban, amelyek nekünk béke idején szenet szállítanak, most maguknak is alig tudnak elegendő szenet termelni.

A szomszédos Ausztria, Németország, szénbehozatalunknak két biztos helye, velünk együtt, jobbanmondva előtünk küzdenek s most innen nem igen várhatunk állandóan szenet. Sőt előfordulhat, hogy a közös cél érdekében nekünk a monarchia másik országát is ki kell segíteni.

Szerencsés hadviselésünknek egyik föltétele az is, hogy csapatokat szállító vonatainknak és hadiszereket készítő gyárainknak a szükséges szénmennyiséget a kellő időben rendelkezésükre tudjuk bocsátani.

Bizonyosnak tartjuk azt, hogy vasutaink hosszabb időre elegendő szénkészletekkel vannak ellátva. Gyáraink azonban hosszabb időre fölhalmozott készletekkel aligha rendelkeznek. A közműveknek és gyáraknak tehát napról-napra újabb szénkészletek kellene.

Amint mondtunk, amíg a háboru tart, Angolországból semmi szín alatt sem kaphatunk szenet. Ausztriának és Németországnak magának is szüksége van a saját szénre.

Igy mi a saját erőnkre, a hazai széntermelésre vagyunk utalva.

Szénbányáinktól a harctérre mentek a fiatal mérnökök és munkások. Minden bányatelepünk csak

egy részét képes szállítani a szokott napi termelésének.

Ez a termelés a munkahiány miatt, nagymérvben aligha lesz fokozható.

A termelt szenet tehát okosan kell elosztani, hogy a vasutak, közüzemek és hadfelszerelési gyárak hiányt ne szenvedjenek.

A mi vállalataink, bányamérnökeink és munkásaink ismerik azt a felelősséget, amelyet üzemük és foglalkozásuk reájuk ró ezekben a nagy történeti pillanatokban. Hisszük is, hogy minden nehézséget le fognak győzni, hogy szénben ne legyen hiányunk.

Megnyugvással kell fogadnunk mindazokat a biztonsági intézkedéseket, amelyek a bányák zavartalan működésének megővésére szolgálnak.

Erre föltétlenül szükség volt.

A szénbányák zavartalan működését ma nemcsak közgazdasági szempontok, hanem nagy nemzeti érdekek is követelik.

Meg kell tehát mindent tenni, hogy a szénbányákat semmi veszély ne érhesse és hogy azok rendes üzemmenettel annyi szenet tudjanak termelni, amennyi az elengedhetetlen szükségletekre föltétlenül elég.

Reméljük azt, hogy a világháboru nem fog sokáig huzódni és hogy még a tél beállta előtt döntő jelentőségű események fognak végbemenni s a bányák munkás szükségletüket a hadból visszatérőkből képesek lesznek majd pótolni.

A téli idő beálltával ugyanis az ország szén-szükséglete még sokkal nagyobb lesz, mint most, különösen ha a háboru nem ér véget minden csatamezőn.

Igaz, hogy a termelést nem lesz nehéz fokozni, mert azoknak a munkásoknak egyrésze, akik most az aratási munkákra hazamentek, ősszel ismét visszatér a bányákhoz.

Ezzel a munkáscsapatával az őszi és téli szükségletnek megfelelően lehet majd fokozni a termelést.

A bányák tehát mindent megtesznek, hogy az országot a szükséges szénmennyiséggel elláthassák. Ennek, a most már nagy nemzeti feladatnak szénbányáink kétségtelenül meg is fognak felelni.

Az állam pedig szükség esetén gondoskodni fog, hogy a nélkülözhetetlen munkaerő készen legyen szénbányáinknál.

Azonban a társadalomnak is meg kell tenni a magáét.

Mindenkinek, akinek módjában áll, takarékoskodni kell a szénnel.

Minden elpocsékolat darab szénnel elősegítjük a

szénhiányt, amelynek nem szabad bekövetkezni, mert annak közüzeink látnák kárát.

Az a figyelmeztetés amelyet egyik nem régen írott vezércikkünkben hangoztattunk, hogy kíméljük a szénét, most különösen aktuális.

A szénnek, mint nélkülözhetetlen fűtőanyagának a szerepe most a háboruban sokkal fontosabb lehet, mint a béke idején.

Takarékoskodjunk tehát a szénnel!

Nekünk ebben a háboruban csak győznünk szabad!

Aki pedig legalább egy darab szénét is megkímélt takarékoságával, az egy morzsával hozzájárult a győzelemhez. Mert a hadi sikerek a teljes győzelemhez egymagukban még nem mindég elegendők

Üzemi sérülések a budapesti m. kir. bányakapitányság területében.

A bányászati munka üzemét mindenkor a legveszélyesebbeknek tekintették. E felfogást különösen a laikus közönség előtt megerősítette azon számos veszélyességi tényező mellett, amely ellen naponként harcol a bányász, a munkának szűk térhez kötött volta és a földalatti műveletek. A gőzgépek és a villamoság alkalmazása a bányauzemek körében nagyfokú bányaiipari fellendülést vont maga után s kétségtelen, hogy a nagyobb tömegű bányászlétszám mellett a balesetek is szaporodtak, de korántsem oly mértékben, mint azt a laikus félelem praeliminálta, vagy egyéb ipariüzemek növekvő baleseti statisztikája révén várni lehetett volna. Meg lehet állapítani, hogy a bányahatósági erélyes és tapintatos beavatkozások e téren igen kedvező eredményeket hoztak létre s azt oszkozták, hogy a bányászati balesetek egyéb ipari balesetek számát — az alkalmazottak létszámához viszonyítva — nemcsak felül nem mulják, hanem a bányaiipar mérlege javára kedvező eredményeket tüntetnek elő.

Egy pillantás bármelyik bányakapitányság statisztikai jelentésébe, erről tökéletesen meggyőzhet bennünket.

Álljanak itt a következők:

A budapesti m. kir. bányakapitányság egész hivatali területében 118 tiszt, 693 altiszt és 26.257 bányamunkás működött s ebből a két bányabiztoság munkáslétszámát levonva, tisztán a budapesti m. kir. bányakapitányság közigazgatási hatásköre alá eső területen 15.152 bányamunkás dolgozott. E 15.152 munkásra esett a múlt évben 15 halálos és 218 súlyos sérülés, vagyis ezer munkásra 1 halálos és 14,5 súlyos sérülés esik.

A budapesti m. kir. bányakapitányság két fontos szénmedencéjében, vagyis az esztergomvidéki és a

tatavidéki szénmedencében a következő eredmények állapíthatók meg, és pedig:

1. az esztergomi szénmedencében 2357 bányamunkásra és 5,116.939-9 q termelésre esik 3 halálos, 22 súlyos s ez utóbbiak között 30 napon túl gyógyuló 7 minősített súlyos sérülés;

2. a tatavidéki szénmedencében 8337 bányamunkásra és 20,593.975 q termelésre 5 halálos, 169 súlyos s ez utóbbiak között 106 minősített súlyos sérülés.

a) Egy halálos sérülés esik:

1. az esztergomi medencében 786 munkásra;

2. a tatavidéki medencében 1667 munkásra.

A baleseteknek a termeléshez való viszonya e szénvidékeken így alakul:

b) egy halálos sérülés esik:

1. az esztergomi medencében 1,705.646-6 q termelésre;

2. a tatavidéki medencében 4,118.795 q termelésre.

S ha a halálos és minősített súlyos sérüléseket együtt tekintjük, akkor:

1. az esztergomi medencében 511.694 q termelésre,

2. a tatavidéki medencében 185.531 q termelésre esik egy halálos és súlyos sérülés.

A sérüléseknek a munkáslétszámhoz és a termeléshez való viszonya tehát szinte kedvezőbb más ipari üzemek baleseti statisztikájánál.

A bányakapitányság közvetlen területében a balesetstatisztikai adatgyűjtés kiterjedt még arra is, hogy a minősített súlyos balesetek közül hány volt maga után állandó, részleges vagy teljes munkaképtelenséget, továbbá, hogy a sérültnek balesete megtörténtekor mily közellátáshoz, segélyhez vagy biztosításhoz volt igénye és hogy sérülése előtt hány órát töltött munkában.

Ez utóbbiak eddig statisztikai adatgyűjtés és feldolgozás tárgyát nem képezték.

HAZAI HIREK.

Olvasóinkhoz! A háboru miatt nagy változások történtek a vonatok közlekedésében, mert a katonai csapatok szállítása lefoglalja a vonatokat és emiatt későbbben érkeznek rendeltetési helyükre a postai küldemények és így valószínűleg íapunk szétküldésében is fennakadás lesz. Kérjük ezért nagybecsű olvasóink szives elnézését, tekintettel a rendkívüli körülményekre, amely körülményt hazafias megnyugvással kell fogadnunk.

Kinevezések. Csia Ignác, a zalatnai m. kir. főbányahivatal főnöke m. kir. bányatanácsos lett. Régi és alapos; készségtelű hivatalnokot ért a kitüntetés, kinek rendszerezésétől a kohó felvirágzását reméljük.

Az *Egyesült villamos és gépipar r.-t.* legutóbbi igazgatósági ülésén *Friedmann* Gusztáv főmérnököt he-

SZIVATTYUKAT ÉS MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban ■ ■ ■ Árjegyzék ingyen és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

lyettes igazgatóvá, *Schöngut* Gusztáv gyárvezető mérnököt cégvezetővé és *Bognár* Dénes mérnököt főmérnökké nevezték ki.

Bányaadományozások. Az Egercsehi kőszénbánya részvénytársaság Hevesvármegye pétervásári járásának Egercsehi és Szücs községe határában az Ödön és Lipót lejtős aknákból eszközölt vájást érdemlő feltárásokra Lipót, Etel, Viktor, Ödön, Márkus, Zoltán és Károly védnevek alatt hét darab négy kettős mértékből álló bányatelek adományozását kérelmezte. A budapesti m. kir. bányakapitányság e felkérévényeket adományozási eljárás alapjául elfogadta és a szénhez való jogosultságok közigazgatási uton tisztázása, valamint a vájást érdemlőség megállapítását célzó első adományozási helyszíni bányajárásokat legközelebb ki fogja tüzni. E bányajárások határnapjául az érdekeltek személyesen és hirdetményileg is értesítetnek.

A Magyar ált. kőszénbánya részvénytársaság tatabányai bányagazgatósága Komáromvármegye tatai járásának Bonchida községe határában, a Sikvölgy és Körtvélyes pusztá nevé határrészben feltárt barna szénre Kálmán, Ede és Pál védnevek alatt három bányatelek s ezekhez tartozékul adományozandó négy E₁, E₂, P. és K. jelű határkörök adományozásáért folyamodott. A felkérévények elfogadtatván, az első adományozási bányajárások határnapja még e nyár folyamán ki fog tüzetni.

Kutatási engedélyek. Frankl Zsigmond soproni kereskedő Sopronnyék község területére egy általános kutatási engedélyt kért és nyert.

A Singer Vilmos tulajdonát képező 1855/1900. sz. s Zalavármegye egész területére érvényes általános kutatási engedély a rajta alapuló 29 darab zártkutatómánnal, továbbá

a Miller M. & Co. bécsi cég tulajdonát képező és Sopron- és Vasvármegye egész területére érvényes 506-523/1878. sz. ált. kut. eng. a rajta alapuló 24 darab zártkutatómánnal és végül a m. kir. bányakincstár tulajdonát képező s Esztergomvármegye Csolnok, Mogyorós és Leányvár községei egész területére érvényes 1898. évi 3672. és 3686. sz. általános kutatási engedélyek a rajtuk alapuló 62 darab zártkutatómánnal együtt egy további év tartamára meghosszabbítottak.

Bányamunkások visszavándorlása. Az Észak-amerikai Egyesült Államok Westvirginia államának bányaműveiből nagyobb mértékű bányamunkás visszavándorlásra van kilátás. A visszavándorlók állandó

alkalmaztatásáról gondoskodandó, a magyarországi összes nagyobb vállalatok bányahatóságilag annak bejelentésére hivatnak fel, hogy üzemeiknél hány munkást és mily minőségben szükségesnek, illetve óhajtanának alkalmazni? A pénzügyminiszteriumnak ezen előrelátó helyes intézkedése ugy a vállalatok, mint a bányamunkások körében élénk szimpátiával találkozott.

Bányaelvonás. Néhai *Zimmermann* Andor volt gölnie bányai lakos tulajdonaként nyilvántartott *Máriahegy* védnevű bányajogositmánya elvonatott, mert a volt tulajdonos ismeretlen örökösei az iglói m. kir. bányakapitányság felszólítására a bányatelket nem helyezték üzembe, sem meghatalmazottat nem jelentettek be.

Új vállalat. A *Pluto Stoker Company Weiss K.* és *F.* automatikusan és füstmentesen működő ipari és kazántüzelések vállalata, — melynek főtelepe Wienben van — Budapesten VI., Eötvös-utca 37. szám alatt fióktelepet létesített.

Új cementárutelep. A *Melocco* Péter cement- és betonépítés vállalat új telepét VI., Kartács-utca 20/22. szám alatt a napokban helyezték üzembe. A vállalat iroda helyiségeit is áthelyezte az új telepre.

Felhívás. A zalatnai bányakapitányság felhívja a Compagnie Hongroise des Mines (Magyar bánya rt.) képviselőjét, *dr. Schuster Henrik* aradi lakost, valamint a bányatársulat igazgatóját, *Verev Armand* zámi lakost, hogy az Almasi községben fekvő Alajos, Margit, Iza, Henrik, Károly és Nándor, valamint az ugyancsak az Almasi községben fekvő Erzsébet, Ilona, Miklós, Gyula, Henrik, Ágoston, Szent Pál, Szent Borbála, Szent Péter és Szent Antal védnevű bányatelkein a „Budapesti Közlöny“-ben történt közzétételétől számított hatvan nap alatt a bányauzomet indítsák meg s ennek megtörténtét, valamint az eddigi üzemelhanyagolást igazoló jelentést is a fenti határidőben terjesszék be, mert ellenesetben az általános bányatörvény 243. §-a alapján kétszeri megbírságolás után a bányajogositványok elvonása fog kimondatni.

Értesítés. A tábori postai levelezőlapok rendeltetésére és használatára nézve a közönség jórészt tévedésben van és a közönséges levelezőlapok helyett nagy általánosságban a tábori postai levelezőlapokat használja. A tábori postai levelezőlap a hadrakelt sereg tagjai és az otthonmaradt családtagjai és hozzátartozói közti levelezésre szolgál és csakis a posta által kiadott tábori postai levelezőlapokat szabad e célra díjmentesen használni. Tehát csak a hadrakelt sereg tagjai, otthonmaradt hozzátartozóikat értesíthetik ily levelezőlapokon, illetőleg ez utóbbiak a hadrakelt sereg tagjaihoz írhatnak ezeken.

A magánipar által jogtalanul előállított és sajnosan, nagy mennyiségben, a közönség közt elterjesztett u. n. tábori postai levelezőlapok használatától a közönség óva-

**LAUFER
GÉPGYAR**

Budapest VII.
Palotai-út 15M.
Telefon. 75-40.

Kötelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

kodják, mert ezeket legjobb esetben csak a levélportó beszedése mellett fogja kézbesíteni a posta, legtöbb esetben pedig mint nem díjmentes és nem bérmentesített levelezőlapokat a fennálló szabályok értelmében nem fogja elszállítani a rendeltetési helyére. Ugyancsak óvakodni kell a posta által kiadott tábori postai levelezőlapoknak illetéktelen, azaz nem a fent körülírt viszonylatban és a fentjelölt célra való használatától, mert a posta nemcsak megportózza, esetleg el sem szállítja a levelezőlapokat, de rosszhiszeműség esetén még a jövedéki eljárást is megindítja az érdekeltek ellen. Végül még megjegyzi a posta, hogy a tábori postai levelezőlapoknak magánipar utján való előállításai és terjesztői ellen a büntető eljárás megindítása iránt a szükséges lépéseket a postaigazgatás megtette.

Mennyi bányamunkás van a monarchiában? Egy nemrég megjelent kimutatás szerint az osztrák-magyar monarchia lakossága, Boszniát és Hercegovinát is beleértve, foglalkozás szerint a következőképpen oszlik meg:

Földművelő	30 100.000 lélek
Iparos	8.400.000
Kereskedő	3.316.000
Tisztviselő, lelkész, tanító	3.060.000
Állandó katonaság és állami rendőrség	544.500
Építészettel foglalkozók	940.000
Szolgaszemélyzet	1.188.500
Hivatás nélküli	1.249.000
Bányász és kohász	742.500

A 742.500 bányászból és kohászból Magyarországra csak 82.000 lélek esik, és pedig 80.000 munkás, 565 tisztviselő és 2200 altiszt.

Alaptőke leszállítás. Mint értesülünk, a Nemzetközi gázizzófény r. t. rendkívüli közgyűlést tartott, mely az eddigi veszteségekre való tekintettel elhatározta a 2.400.000 koronát kitevő alaptőkének 800.000 koronára való leszállítását. A részvénytőke leszállításával egyidejűleg a szabadalmak számlájának értékét is lezállították 600.000 koronával, ami a mérleg megjavításához fog vezetni. A társaság a viszonyok javulásával részvényeit a tőzsdén bevezetni szándékozik.

Magyar vasbánya Bulgáriában. A m. állami vasgyár négy mérnöke Burgas és Athanasgeul határában nagy mágnesvasérc előfordulására bukkant, amely területekre megszerezték a kitermelési jogot és biztosították maguknak a tulajdonjogot. Az érc nem eredeti fekvőhelyén, hanem szekunder előfordulásban fekszik a tengerparton, kékes-fekete homok alakjában. Minősége kitűnő, 60–60% fémvasat tartalmaz. Az állami vasgyár mérnöke jogukat felajánlották a magyar kincstárnak; amely tárgyalásokba bocsátkozott velük és megállapodást létesített, amely szerint a mérnökök a kitermelendő vasércet, ha az az 1 millió q-t meghaladja, q-ként 125 koronát kapnak. A kincstár a kitermelés ügyében megállapodást létesített a Rimamuránysalgótarjáni vasmű részvénytársasággal, amely 50%-os haszonrészesezés elvégzésére vállalkozott. Az ércelőfordulás tulajdonjogát a mérnökök átruházták a Rimamurányira, amely hozzájárult a telepek feltáráshoz és a kitermelést előkészítő munkálatokhoz. E munkálatokat Kadlik Rezső állami vasgyári mérnök és a Rimamurányi megbízásából Rothbauer Ferenc bányamérnök vezetik.

Cégjegyzési hírek. *Hazai Gépgyárt r.-t.* (Sangerhauseni Eisele) Budapest. Astfalck Wiland és Eisele József igazgatósági tagok ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk megszűnése bejegyeztetett. — *Magyar Zsirkőbánya r.-t.* Jolsván, főtábor Budapest. *Schröckenfux Gottlieb* igazgatósági tag cégjegyzésre jogosult. — *Első Magyar Csavargyár r.-t.* Budapest.

Olschafszky András igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultságának megszűnése bejegyeztetett. — *Magyar Ruggyanlaárugyár r.-t.* Budapest. *Pikler Károly* igazgatói címmel felruházott társasági tisztviselő cégjegyzésre jogosult. — *Magyar Graft- és Bánya r.-t.* Pozsony. *Osvald János* igazgatósági tag cégjegyzésre jogosult és *Knöpfelmacher Ignác* igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultságának megszűnése bejegyeztetett.

A diósgyőri vasművek kibővítése. Tudósítónk jelentése szerint a Máv. diósgyőri vas- és acélműveit legközelebb új befektetésekkel tetemesen ki fogja bővíteni. A telep részére a Máv. saját kezelésében két vasolvasztókemencét és nagykiterjedésű salakbányatelepet épített. Az új befektetések következtében a telep naponta 15 vagon vasércet lesz képes megolvasztani és földolgozni.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Sanierung der Vaterländischen Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft. Die Skodawerke sind mit dem Ankauf der Anlagen der Prager Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft Eigentümer der Vaterländischen Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft geworden, deren Aktien von dem Grundunternehmen bekanntlich vollständig abgestempelt wurden. Infolge dieser Veränderung ist auch ein Wechsel in der Leitung der Fabrik eingetreten. Die Skodawerke haben in die Direktion den Generaldirektor Karl Ritter v. Skoda, die Direktionsmitglieder Josef Simonek und Franz Mrazek und den Generalsekretär Leopold Steiner delegiert. Die Skodawerke beabsichtigen die Aktien abzustempeln und das mit grossem Verlust arbeitende Unternehmen zu sanieren.

Die Gewerkschaft Ernat bei Schönnewitz hat beschlossen, sich denjenigen Bestimmungen des IV. Titels des Allgemeinen Berggesetzes für die Preussischen Staaten vom 24. Juni 1865 zu unterwerfen, welche nach § 227 dieses Gesetzes auf bestehende Bergwerke keine Anwendung finden, und die Zahl der Kuxe auf einhundert mit der Wirkung zu bestimmen, dass die neuen Kuxe zum beweglichen Vermögen gehören.

VALÓDI

PERSA SZÖNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben.

≡ NAGY VÁLASZTÉK! ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ TELEFON-SZÁM 140-64. ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL
Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).

